

**PARLAMENTARNI ODBOR EVROPSKE UNIJE I CRNE GORE
ZA STABILIZACIJU I PRIDRUŽIVANJE (POSP)**

17. sastanak

13. mart 2019. godine

Strazbur

DEKLARACIJA I PREPORUKE

Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje Evropske unije i Crne Gore (POSP) održao je 17. sastanak u Strazburu, 13. marta 2019. godine, kojem su kopredsjedavali g. Ivan Brajović, predsjednik Skupštine Crne Gore, i g. Dejvid Martin, predsjedavajući delegaciji Evropskog parlamenta u Parlamentarnom odboru Evropske unije i Crne Gore za stabilizaciju i pridruživanje. Na sastanku su razmijenjena mišljenja sa:

- g. Aleksandrom Drljevićem, glavnim pregovaračem Crne Gore sa Evropskom unijom, u ime Vlade Crne Gore;
- gđom Gabijelom Čot, državnom sekretarkom za evropske poslove, u ime rumunskog predsjedavanja Savjetu Evropske unije;
- g. Tomasom Haglajtnerom, šefom Jedinice za Crnu Goru u Generalnoj direkciji za susjedsku politiku i pregovore o proširenju, u ime Evropske komisije;
- gđom Maurom Klun, zamjenicom predsjednika Radne grupe Savjeta za region Zapadnog Balkana pri Evropskoj službi za vanjsko djelovanje;

Odbor se bavio sljedećim temama:

- Stanje pristupnih pregovora, napredak u vladavini prava i slobodi medija i odnosi između EU i Crne Gore;
- Aktivnosti Odbora za dalju reformu izbornog i drugog zakonodavstva;
- Održivost i izazovi ekonomskih i fiskalnih reformi;

Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje Evropske unije i Crne Gore (POSP), u skladu sa članom 3 Poslovnika POSP-a i članom 125 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i Crne Gore, uputio je sljedeću Deklaraciju i preporuke Savjetu za stabilizaciju i pridruživanje, te institucijama Crne Gore i Evropske unije:

1. Konstatuje proteste građana koji su u toku u Crnoj Gori; poziva državne institucije da bez odgađanja i efikasno istraže navode o korupciji i nelegalnim transakcijama; podsjeća da je vladavina prava stub evropske integracije;
2. Naglašava značaj uloge Skupštine u procesu evropske integracije Crne Gore; poziva sve političke snage da se angažuju u sadržajnom i inkluzivnom političkom dijalogu u Skupštini, kako bi obavljali svoje parlamentarne dužnosti prema glasačima i jačali zakonodavnu i nadzornu ulogu Skupštine; konstatuje da bi se nedostatak političkog dijaloga mogao pokazati štetnim za dalji napredak države u procesu pristupanja Evropskoj uniji; naglašava značaj potpune funkcionalnosti Parlamenta za evropski put Crne Gore;
3. Pozdravlja dogovor vladajućih partija i opozicije koji je rezultirao formiranjem privremenog skupštinskog odbora zaduženog za unaprjeđenje sveukupnog izbornog ambijenta sa ciljem izrade detaljne analize primjene izbornog i drugog pravnog okvira, uključujući izradu preporuka za moguće izmjene važećeg zakonodavstva, razmatranja rješenja po pitanju izbora članova Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika, jačanja kapaciteta Državne izborne komisije i Agencije za sprječavanje korupcije i razmatranja nacrtu zakona o medijima i zakona o nacionalnom javnom emiteru RTCG; ohrabruje sve poslaničke klubove u Skupštini Crne Gore da uzmu učešće u njegovom radu, i drže u fokusu važne zadatke kojima se Odbor bavi, sa ciljem približavanja Crne Gore Evropskoj uniji; poziva Agenciju za sprječavanje korupcije da djeluje nezavisno od bilo kakvog političkog uticaja, da građanima obezbijedi više informacija o svom radu i da naročito istraži slučajeve političke korupcije i nezakonitog bogaćenja javnih funkcionera;
4. Konstatuje odluku nekih poslanika opozicije da ne učestvuju ni na jednim narednim izborima bez formiranja tehničke vlade; podsjeća na važnu ulogu Skupštine u vezi sa unaprjeđenjem povjerenja u izborni proces, na način što će u potpunosti ispoštovati ranije i nedavne preporuke date od strane OEBS/ODIHR-a i izbornih posmatračkih misija, kao i jačati transparentnost i profesionalizam organa za sprovođenje izbora i poboljšati transparentnost

finansiranja političkih partija; poziva sve političke partije da uzmu učešće u procesu reforme izbornog zakonodavstva; naglašava značaj saradnje sa OGD na ovu temu;

5. Izražava zadovoljstvo zbog činjenice da je sa otvorenih 32 od 33 pregovaračka poglavlja i privremeno zatvorena tri poglavlja Crna Gora zemlja koja je najviše odmakla u pregovorima za članstvo; pozdravlja stalni napredak Crne Gore na putu ka članstvu u EU, ali posebno potencira značaj efikasne implementacije; poziva vlasti da pojačaju napore na ispunjavanju završnih mjerila kako bi stekli mogućnost da zatvore više poglavlja; ponavlja da svaka zemlja kandidat mora da se ocjenjuje prema sopstvenim zaslugama; konstatuje da će napredak u pregovaračkim poglavljima 23 i 24 i dalje određivati sveukupnu dinamiku pregovora, pa samim tim poziva Crnu Goru da bude proaktivnija u ostvarivanju daljih rezultata u tom pogledu; pozdravlja mogućnost otvaranja poglavlja 8 u pregovorima sa Crnom Gorom do kraja rumunskog predsjedavanja;
6. Ohrabruje crnogorske vlasti da dodatno ojačaju rad na sprovođenju osnova procesa pristupanja: vladavini prava, ljudskim pravima, ekonomskom upravljanju i reformi javne uprave, i da napore posebno usredsrede na ispunjavanje privremenih mjerila za poglavlja 23 i 24;
7. Konstatuje da je sloboda izražavanja jedna od osnovnih vrijednosti Evropske unije i ključni element procesa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji; ponavlja zabrinutost zbog nedostatka napretka u oblasti medijskih sloboda i slobode izražavanja; osuđuje neprihvatljivi politički i urednički pritisak na novinare i medijske organizacije; osuđuje sve vrste napada na novinare; poziva nadležne organe da efikasno istraže i procesuiraju ove slučajeve dajući im prioritet u radu, posebno one gdje postoji rizik od zastarijevanja, jer funkcionalni, profesionalni i istinski nezavisni mediji predstavljaju ključni aspekt medijskog pluralizma; naglašava da javni servisi uvijek treba da ostanu nezavisni i zaštićeni od neprimjerenog uticaja i političkog pritiska sa bilo koje strane; poziva na unaprjeđenje profesionalizma medija;
8. Naglašava da je i dalje od suštinskog značaja za ukupnu dinamiku pregovaračkog procesa da reforma sistema vladavine prava proizvede konkretnije rezultate na terenu; konstatuje da su zakonodavne reforme u oblasti vladavine prava, pravosuđa i osnovnih prava uglavnom završene; konstatuje da su potrebni dodatni i neprekidni naponi u pravcu povećanja nezavisnosti, transparentnosti, odgovornosti i efikasnosti svih pravosudnih institucija, kao i efikasnije rješavanje slučajeva ratnih zločina pred domaćim

sudovima; ohrabruje tekući rad na smanjenju broja zaostalih sudskih predmeta; pozdravlja napredak u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala i insistira na potrebi da se nastavi sa ostvarivanjem konkretnih rezultata u slučajevima borbe protiv korupcije na svim nivoima i organizovanog kriminala, uključujući učinkovite finansijske istrage, oduzimanje imovine, krivična gonjenja i pravosnažne presude, posebno u oblastima kao što su pranje novca i trgovina ljudima; ohrabruje Skupštinu da nezakonito bogaćenje proglasi krivičnim djelom, u skladu sa preporukama Evropske komisije iz 2018. godine;

9. Pozdravlja dalje usklađivanje zakona u oblasti osnovnih prava; ohrabruje Crnu Goru da obezbijedi djelotvorno sprovođenje politika o osnovnim pravima u oblasti rodne ravnopravnosti, prava LGBTI osoba, prava osoba sa invaliditetom, prava djece i Roma, na način što će obezbijediti dovoljna budžetska izdvajanja kako bi se sprovele ove politike, poboljšao kapacitet odgovornih institucija i povećala njihova međuinstitucionalna koordinacija, kao i da nastavi da unaprjeđuje adekvatne mehanizme za zaštitu od diskriminacije ovih ranjivih grupa i drugih manjina; naglašava potrebu da se dodatno unaprijedi klima društvene inkluzije i tolerancije i pojačaju naponi na eliminaciji polno-selektivnih abortusa, rodno zasnovanog nasilja u porodici i seksualnog nasilja, kao i nasilja nad djecom; ohrabruje snažniju koordinaciju u horizontalnim pitanjima koja utiču na zapošljavanje mladih, inkluziju, aktivno građanstvo, volontiranje i obrazovanje;
10. Konstatuje da je privatno vlasništvo osnovno pravo, koje se štiti; poziva državne organe da obezbijede pravičan postupak u razumnom roku prilikom sprovođenja postojećeg nacionalnog pravnog okvira, uključujući onog koji se odnosi na imovinska prava i povraćaj imovine; naglašava potrebu za interoperabilnim okvirom na nivou vlade u cilju podrške dalje digitalizacije i pojednostavljivanja upravnih i poslovnih procedura;
11. Naglašava važnost značajnog uključivanja nezavisnih organizacija građanskog društva (OGD) u sve aspekte razvoja politika i pregovora o pristupanju EU; podvlači značaj uloge OGD-a u unaprjeđenju demokratskog ambijenta u Crnoj Gori; naglašava potrebu da se novi finansijski regulatorni okvir za OGD propisno sprovede; naglašava da OGD treba da rade slobodno i bez bilo kakvog uticaja;
12. Pozdravlja ubrzani ekonomski rast države u 2018. godini; konstatuje trenutni visok budžetski deficit i rastući javni dug; pozitivno ocjenjuje uvođenje strože fiskalne politike za rješavanje problema koji se odnose na

dug; ohrabruje unaprjeđenje poslovnog i investicionog okruženja i povećanje produktivnosti i konkurentnosti; poziva Vladu Crne Gore da izvrši rebalans strukture budžeta u pravcu potrošnje koja podstiče rast i da nastavi napore na planu fiskalne konsolidacije, imajući u vidu ograničeni fiskalni prostor; pozdravlja poboljšanje kada je u pitanju stopa nezaposlenosti, ohrabruje dalji rad u tom smislu, naročito po pitanju mladih i žena;

13. Pozdravlja otvaranje poglavlja 27 pravne tekovine EU u pregovorima sa Crnom Gorom u decembru 2018. godine; napominje da razvoj dodatnih hidroenergetskih i turističkih kapaciteta, naročito u zaštićenim oblastima, mora biti u skladu sa standardima EU o zaštiti životne sredine; poziva da posebna pažnja bude usmjerena na UNESCO zaštićena područja u Crnoj Gori, naročito na rijeku Taru i solanska polja u Ulcinju; poziva crnogorske vlasti da u potpunosti usklade nacionalno zakonodavstvo sa Direktivom o obnovljivoj energiji i Direktivom o energetskej efikasnosti;

14. Pohvaljuje Crnu Goru zbog posvećenosti regionalnoj saradnji i konstruktivne uloge u održavanju regionalne stabilnosti; pozdravlja njeno aktivno učešće u brojnim regionalnim inicijativama u Jugoistočnoj Evropi i dobre bilateralne odnose sa svim susjedima; ohrabruje potpisivanje bilateralne konvencije o regionalnoj saradnji sa svim partnerskim državama u kojima je na snazi Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju; pozdravlja uspješno razgraničenje Crne Gore sa Bosnom i Hercegovinom i Kosovom i poziva na brzo zaključivanje sporazuma sa ostalim susjednim državama; pozdravlja punu usklađenost vanjske politike Crne Gore sa svim stavovima i izjavama Evropske unije datim u kontekstu Zajedničke vanjske i bezbjednosne politike;

15. Ističe značaj regionalne saradnje u okviru Berlinskog procesa, uključujući i polje bezbjednosti, koja je bila prioritet na dnevnom redu Samita u Londonu koji je održan 10. jula 2018. godine; pozdravlja nedvosmislenu podršku evropskoj perspektivi Zapadnog Balkana koja je ponovo potvrđena u deklaraciji Samita u Sofiji od 17. maja 2018. godine; podsjeća na odlučnost EU da poveća svoju pomoć Crnoj Gori i drugim zemljama Zapadnog Balkana u zavisnosti od opipljivog napretka u oblasti vladavine prava, kao i društveno-ekonomskih reformi; izražava zadovoljstvo zbog činjenice da je politika proširenja ostala visoko na agendi rumunskog predsjedavanja.